

Anatomia humana

IMMACULADA I INDEPENDÈNCIA

Jorge Bello

Avui fa 162 anys que el papa Pius IX va proclamar la Immaculada (o Puríssima) Concepció com a dogma de fe. I avui fa 50 anys i 8 dies que la petita illa de Barbados es declarava independent.

No hi ha cap relació entre les dues efemèrides. Barbados és un petit país insular, una insula més petita que Menorca, i ara fan 50 anys com a país independent. És moment, per tant, de preguntar-los què troben que és això de la independència.

Trobo la resposta en un bon article que el 26/11/16 publicava Gary Younge, un nacional de Barbados i alhora britànic, resident en Gran Bretanya, periodista, exalumne de la Universitat d'Edimburg, en l'edició sabatina del diari anglès *«The Guardian»*.

Afirma que Gran Bretanya encara ha de complir les seves promeses. I que «independència no és el mateix que llibertat. Hi ha molts països que són independents però no són lliures». Diu que no serà pas aquest país el primer que aconseguirà d'alliberar-se «d'un senyor feudal no democràtic, només per substituir-lo per un altre».

♦ «INDEPENDÈNCIA, però, és un requisit per a la llibertat». I es pregunta

La densitat de població de Barbados (630 hab/km²) és força més alta que la de Menorca: 135 hab/km²

com és possible la llibertat sense la capacitat per controlar els propis assumptes d'Estat i les pròpies riqueses. «En quin sentit es pot parlar sincerament de llibertat sense establir primer l'autonomia?».

«La llibertat, però, no és garantia d'èxit. Hi ha molts països lliures on la gent viu sense esperança, sense menjar, sense serveis. Si la llibertat significa alguna cosa, ha de significar la llibertat de fracassar. Qui no consideri la independència junt amb la possibilitat de fracassar, no pren seriosament la independència».

Aquí està, continua afirmant, l'audàcia, la tenacitat, la perspicàcia del projecte d'independència: en el fet de saltar, de llançar-se, d'assumir el risc, acceptar el repte.

Article magnífic, escrit per algú que està ben orgullós de pertànyer a Barbados, molt més que un «poble petit amb una bandera i un himne». L'illa té una superfície de 439 km², y en 2010 tenia una població de gairebé 280.000 persones (a Menorca hi havia 94.000).

Explica que tornava de la seva illa natal amb una inexcusable sensació d'haver vist un país on encara hi ha molta feina a fer, i la necessitat imperiosa que li deixin fer. I llavors va recordar-se que

en el pas difícil de la seva adolescència a la vida adulta no es va trobar tot sol. «cap home és una illa», sinó que va poder comptar amb «germans, tiets, amics, familiars dels amics, professors, l'Estat mateix, tot un assortiment de mans capaces d'agafar-me si caigués... Tot sol no l'hauria pogut fer».

Un símil per dir que la independència implica interdependència. Alhora, però, es pregunta què vol dir realment aquesta independència en un món neoliberal, en un temps globalitzat, amb terrorisme i immigració massiva. La resposta és esquivada, és urticant, difícil de dir.

Com es pot parlar d'independència si la reina Isabel II és encara la reina de Barbados, es pregunta. De primer era colònia espanyola, i poc després va començar un període de quatre segles com a colònia anglesa, fins al 30 de novembre de 1966, quan Barbados es declara independent (tal vegada un eufemisme per a ells, igual que per a molts d'altres d'arreu).

L'actual Govern local proposa que Barbados sigui una república, integrada però en la *Commonwealth*. Aquest pas de monarquia a república el van anunciar el març de 2015, i llavors van dir que seria efectiu a partir del dia del 50è aniversari de la independència.

Termina l'autor l'article, el cos a Gran Bretanya i el cor a Barbados, amb un clam pràctic i eloqüent: «Independència, interdependència, autonomia, connexions, relacions»

bellocat/jordibell@gmail.com

Vuits i nous

L'ILLA INVISIBLE

Manuel Cuyàs

La meua persistència a anar a Menorca afavoreix les confiançaes, i en aquesta ocasió he estat convidat a entrar en algunes cases. Els turistes entren a les esglésies i museus i, els amics, als domicilis particulars. Aquí hi ha la diferència en favor dels segons. Les cases estaven equipades amb un soterrani, habitable o destinat antigament a rebost. El visitant dels nuclis urbans antics de Menorca se sorprèn que els habitatges siguin, en general, tan menuts d'alçada. Planta baixa, un pis o dos, i parir de comptar. Ara he sabut que creixen per sota.

La precipitació i la ignorància havien fet que en un article de fa un temps reclamés una història sintètica de Menorca que superés i actualitzés la que Francesc Hernández Sanz va publicar l'any 1908 i que tinc molt llegida i valorada, sobretot per l'apartat dedicat a la geografia.

Doncs bé, el llibre existeix. Es titula simplement «Història de Menorca», l'ha escrit Miquel Àngel Casanovas Camps i ja va per la segona edició, que és la que llegeixo. Un estudi molt sòlid, ben escrit i amè. M'ho passo de primera. Me'l van regalar els amics que em van convidar a fer una conferència a Alaior, i gràcies al fet que l'avió de tornada anava amb retard vaig arribar a casa quan els moros havien fet la primera incursió a l'illa. Ara hi acaben d'arribar els anglesos.

Casanovas diu que Menorca ha estat anomenada l'«illa invisible» perquè com que l'elevació més alta, el Toro, no arriba als quatre-cents metres, costa que sigui vista pels navegants. La invisibilitat no ha impedit, sinó que ha afavorit, totes les invasions hagudes i per haver. Els successius pobladors han buscat seguretat en el minúscul territori que emergeix tímidament en un lloc de la Mediterrània molt ben situat. Una altra cosa és que l'hagin aconseguida, perquè tothom s'ha disputat la ganga.

Deu ser per afavorir més la invisibilitat que els constructors de cases van excavar la roca i es van acomodar entre els fonaments. Lerudit Miquel Àngel Marquès em va dur a visitar Alaior. Vaig pensar que l'imponent temple de Santa Eulàlia, plantat sobre el turó de la ciutat, era una imprudència, en el context arquitectònic general. L'Església sovint desafia els perills perquè se sent protegida pel cel, i després és la primera a rebre, per terra i per mar.

Amb un tercer Miquel Àngel, en Miquel Àngel Maria, vaig fer una incursió crepuscular per Ciutadella. Davant el casalot residència del bisbe em va fer observar una filera de cases que són encara més baixes que les de la resta del carrer: «És perquè el bisbe, quan treu el cap per la finestra o surt al balcó, pugui veure el mar». Una normativa antiga i caducada, suposo. «Eterna: per la seva singularitat les cases estan catalogades i protegides, i el senyor bisbe sempre tindrà vistes marítimes».

Es racó d'en Cambreta

SIMPLIFICACIONS

Gustau Juan Benejam

Anivell de carrer, a nivell ciutadà, a nivell polític, les opinions es formen a a partir de veritats simples, dites com a axiomes que no necessiten demostració, eslògans que no es qüestionen, sense entrar massa en el seu significat, ja n'hi ha prou amb aquell col·loquial «bé, tots mos entenem»; o com quan, infants, recitàvem la doctrina, aquell compendi de les veritats religioses que havíem d'aprendre i creure, sense entendre moltes de vegades el seu significat. I en molts d'aspectes de la vida ens solem moure per simplifications.

Així, la maldat dels nacionalismes o dels populismes, o la bondat del centre com a espai polític ideal: la idea del centre, aquell proverbi llatí «in medio est virtus», la virtut és al centre, ni massa ni massa poc.

Però, clar, tot és relatiu, tot és molt fàcil de dir, de simplificar; i les simplifications eviten molts de problemes, el primer haver-se de fer massa preguntes, d'escalfar-

En política, tothom que s'aprecii una mica vol esser de centre i no nacionalista

se el cap, complicar-se. I tothom vol esser del centre, com el llombrícol; fins i tot l'antic imperi xinès s'autoproclamava l'Imperi del Centre; també el centre del món. I, en política, tothom que s'aprecii una mica vol esser de centre i no nacionalista, fins i tot un polític sortit del franquisme com Adolfo Suárez, que va crear dos partits polítics que reclamaven el centre; ara s'ho reclamen el PP, Ciudadanos i, fins i tot, a estones, el PSOE i qualcun més.

Una altra d'aquestes simplifications és el de la globalització, contrària al nacionalisme.

Tanmateix, Espanya, tot i el famós eslògan de don Manuel Fraga Iribarne als anys seixanta del segle passat «Espanya es diferente», que se solia dir en anglès «Spain is different», si bé té les seues peculiaritats, com tots els estats, països, nacions, territoris, ... a nivell global no ho és tant de diferent.

N'hi ha prou amb mirar arreu, al món. No fa molt llegíem que a l'Índia s'havia aprovat una disposició que obliga a inter-

pretar l'himne nacional amb projecció de flamejat de bandera a tots els cinemes. Açò succeix a l'Índia, el segon estat més poblat del món on, si bé la llengua i la religió hindús hi són majoritàries, hi ha un bon nombre més de religions i una vintena llengües regionals amb estatus de cooficialitat.

Perquè, tot i el tòpic de la globalització incontestable en molts d'aspectes- els nacionalismes no sols són una realitat plena de vitalitat, sinó fins i tot en expansió, que la crisi actual ha accentuat. N'hi ha prou amb donar una ullada als voltants, a la països de la Unió Europea, a l'Amèrica que ve, la de Trump, i a on te giris.

«Nacionalismo: Sentimiento fervoroso de pertenencia a una nación y de identificación con su realidad y su historia», aquest és el primer significat del terme que dona la Real Academia Española, un fervor prou vegades escenificat arreu amb forta parafernàlia militar i records de passades glòries, de conquestes, assumides sense el més mínim esperit crític, no sols a països amb dictadures, sinó també a estats de forta tradició democràtica.

Simplificar ja va bé, sol esser una manera senzilla de donar-se a entenent i transmetre missatges, fins i tot electorals. I els polítics ho saben molt bé; també els poders reals.

Després-ahir es va celebrar el Dia de la Constitució. Quan era infant a l'escola ens donaven *Formación del Espíritu Nacional* i els caps de setmana anàvem a doctrina.